

ENHET/HANDLÄGGARE
Renée Andersson, Löne- och
vårldarsenheten

DATUM
2008-02-11

DIARIENUMMER
20080008

ERT DATUM
2007-12-21

ER REFERENS
S2007/11088/SF

Socialdepartementet

103 33 Stockholm

Ettårsgrns för sjukpenning och införande av förlängd sjukpenning

LO har beretts möjlighet att yttra sig över rubricerade promemoria. IF Metall och Svenska Transportarbetareförbundet har lämnat underremisser i ärendet, vilka bifogas. LO får med anledning av detta framföra följande synpunkter.

Sammanfattning

- LO är kritisk till förslaget att begränsa sjukpenningen till 364 dagar under en ramtid av 450 dagar. LO delar inte uppfattningen att enbart införandet av en tidsgrns kommer att leda till att långtidssjuk-skrivna blir friskare.
- LO är kritisk till förslaget om en ny ersättningsform, förlängd sjukpenning, som ska utges med 75 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten i maximalt 550 dagar. Det är inte rimligt att individen ska få en sänkt ersättningsnivå då sjukdomen kräver långvarig medicinsk behandling eller rehabilitering.
- LO förkastar helt förslaget att den förlängda sjukpenningen ska samordnas med avtalade försäkringsersättningar. LO anser, till skillnad från vad som anförs i promemorian, att en sådan regel innebär ett ingrepp i avtalen på arbetsmarknaden och därför strider mot ILOs konvention nr 98.
- LO är kritisk till att förslaget inte säger något om vilken ersättning som ska utges till arbetsskadade, som inte hinner få sin ersättningsrätt prövad under de 914 dagar som maximalt kan utges. Om dessa ställs utan ersättning strider det sannolikt mot ILOs konvention nr 121.

POSTADRESS 105 53 Stockholm
BESÖKSADRESS Barnhusgatan 18
TELEFON 08-796 25 00 TELEFAX 08-24 52 28
E-POST mailbox@lo.se HEMSIDA www.lo.se
ORGANISATIONSNUMMER 802001-9769
BANKGIRO 368-4834 PLUSGIRO 8 50-8

Landsorganisationen i Sverige

Kommentarer till förslaget

Inledningsvis vill LO framhålla att vi kraftigt tar avstånd från de försämringar som den borgerliga regeringen redan genomfört i sjukförsäkringen, såsom exempelvis förändrade beräkningsgrunder för den sjukpenninggrundande inkomsten. Sjukförsäkringen förvandlas i oroväckande takt från en inkomstbortfallsförsäkring i riktning mot ett grundtrygghetssystem. De föreslagna förändringarna i denna promemoria skulle, om de genomförs, bli ytterligare ett steg i den riktningen. En sådan utveckling är oacceptabel.

Inkomstbortfallsprincipen måste upprätthållas i socialförsäkringarna, förmånerna ska vara generella och finansieringen solidarisk. Generella och inkomstrelaterade förmåner ger en god trygghet. Detta bidrar till att Sverige kan växa med både fler jobb och bättre jobb. Fler jobb i och med att sysselsättningsgraden blir högre med trygghetsförmåner som är kopplade till arbetsmarknadsdeltagande. Bättre jobb i och med att en god ersättningsnivå pressar upp lönerna och därmed ger mer högproduktiva jobb. Generella system underlättar rörligheten på arbetsmarknaden vilket underlättar strukturmöjligheten.

I takt med att allt fler har inkomster över de så kallade taken privatiseras dessutom tryggheten vid inkomstbortfall i allt större grad. Antingen får den enskilde bära kostnaden och risken själv eller så hamnar den i avtalsförsäkringar och tilläggsförsäkringar, via facket eller helt privata. I sådana system är utjämnningen mellan människor med olika risk alltid mindre än i de allmänna trygghetssystemen och risken är att grupper med hög risk får betala dyrt eller till och med stå helt utan skydd mot inkomstbortfall. En sådan utveckling utgör ett hot mot den generella och solidariska välfärden.

Tidsbegränsning av sjukpenning

LO är i princip inte emot införandet av en tidsgräns i sjukförsäkringen. Det är allt för många sjukfall som tillåts fortgå under lång tid utan att ansvariga aktörer genomför de insatser som behövs. Däremot kan LO inte ställa sig bakom motiven till och genomförandet av de föreslagna förändringarna.

Motivet till tidsbegränsningen är att de olika aktörernas beteende förväntas påverkas genom vetskapen om denna tidsgräns. LO menar att det inte räcker med fromma förhoppningar om att detta ska ske. Det krävs någon form av sanktioner om de ansvariga aktörerna inte gör det som åligger dem inom den tidsram som är fastställd. Annars blir den enda konsekvensen av tidsbegränsningen att den sjuke straffas med lägre eller ingen ersättning alls, enbart för att de som ska hjälpa inte gjort det de ska.

Förslaget gällande 450 dagars ramtid är heller inte rimligt. Det är vanskligt att göra en retrospektiv bedömning av rätten till sjukpenning utifrån ett gammalt sjukfall som kan vara helt oberoende av det aktuella sjukfallet.

Bedömning av rätten till ersättning måste vara baserad på det aktuella sjukfallet och det behov av vila och rehabilitering som behövs för att återfå arbetsförmågan efter det.

En del av förslaget om ramtid är att beräkningen av antalet dagar som en person uppburit sjukpenning ska ske så att varje dag räknas som en hel dag oavsett om sjukpenningen har utgivits som partiell eller hel ersättning. En sådan beräkningsgrund är inte bara orättvis genom att två personer som haft nedsatt arbetsförmåga i olika grad, och därigenom belastat sjukförsäkringen olika mycket, drabbas av samma övdragö i rätten till sjukpenning framöver. Med tanke på att deltidssjukskrivning är vanligare bland kvinnor än det är bland män slår en sådan beräkningsgrund dessutom hårdare mot kvinnor.

En sådan beräkningsgrund riskerar också att bli kontraproduktiv genom att det alltså kan straffa sig att vara sjukskriven på deltid, och arbeta deltid, under en period i hopp om att skadan/sjukdomen ska läka under tiden. Det kan inte accepteras. Försök att komma tillbaka till arbetslivet bör givetvis uppmuntras.

Kvinnor har också oftare s.k. symptomdiagnoser där det kan ta lång tid att utröna orsaken till sjukdomstillståndet. Den ettårsgräns som föreslås kan därför leda till att fler kvinnor än män hamnar i en situation då de risker att stå utan ersättning.

Förlängd sjukpenning

LO är kritisk till förslaget att den som är fortsatt sjuk efter 364 dagar enbart efter skriftlig ansökan kan beviljas förlängd sjukpenning med 75 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten.

LO anser att det är självklart att den, som på grund av att sjukdomen eller skadan kräver långvarig medicinsk behandling eller rehabilitering, ska få fortsatt sjukpenning på 80 procent. Det är inte ovanligt att ytterligare sjukdomar tillstöter om den medicinska behandling som krävs är långvarig. Det är inte heller ovanligt att väntetiden för den medicinska behandlingen blir lång. Då är det fel att individen ska straffas genom att ersättningsnivån sänks. Det är svårt att se hur sjuka ska kunna återfå arbetsförmågan genom att de försätts i fattigdom.

Samordning med andra försäkringar

LO förkastar helt förslaget att den förlängda sjukpenningen ska samordnas med avtalade försäkringsersättningar. LO hävdar, till skillnad mot vad som anförs i förslaget, att en sådan regel innebär ett ingrepp i avtalen på arbetsmarknaden och därför strider mot ILOs konvention nr 98.

I förslaget hävdas att tilläggsförsäkringarna driver upp kostnaderna för det allmänna p.g.a. att de leder till fler och längre sjukskrivningar. Det är ett påstående som vilar på osäker grund i form av en mycket ifrågasatt studie från IFAU. Klart är dock att tilläggsförsäkringarna garanterar långvarigt sjuka en rimlig ersättningsnivå, vilket också är försäkringens grundidé och legitimitet. Lika klart är att det är skamligt av en regering som kallar sig liberal att gå emot en frihetlig grundbult ó rätten att teckna kollektiva och privata försäkringar.

I och med att den försäkrades sjukhistoria under de föregående 450 dagarna ska tillmätas betydelse kommer minskningsregeln att även kunna drabba personer med kortare sjukfall än ett år. Det är oklart huruvida detta är en avsiktlig konsekvens av förslaget eller ett förbiseende. Hur som helst är det oacceptabelt. En individ som varit sjuk i exempelvis 200 dagar och sedan arbetsför i 50 dagar, kan enbart få ytterligare 164 dagars sjukpenning för ett nytt sjukfall. Därefter utgår eventuellt förlängd sjukpenning som då direkt ska samordnas med de avtalade försäkringsersättningarna. Det innebär en klar försämring jämfört med dagens regler då kompletterande ersättning skulle kunna utgå för ytterligare 360 dagar i det senare sjukfallet.

Ersättning till arbetsskadade

Det enda som nämns särskilt om arbetsskador är att den lilla grupp som får arbetsskadesjukpenning fortfarande kan få det. Den ska betalas ut på samma sätt som för sjukpenning och förlängd sjukpenning. I förslaget i övrigt nämns inte något om en speciell reglering av sjukskrivning/sjukpenning på grund av arbetsskada. Konsekvensen av detta kan bli att arbetsskadade förlorar rätten till sjukpenning medan prövningen av deras ärende ännu pågår. Deras sjukpenning kan också maximalt utgå under 914 dagar.

Försäkringskassans handläggningstider har generellt sett minskat under senare år men lång väntetid förekommer ännu på vissa håll. Den stora tidsutdräkten står dock domstolsprocesserna för. Många försäkrade, som sedermera får sin sjukdom godkänd som arbetsskada, får det efter att ha processat mot Försäkringskassan i förvaltningsdomstolarna. Handläggningen kan ofta pågå under flera år. För denna grupp kommer sjukpenningdagarna att förbrukas innan saken är avgjord.

Förslaget torde vara ett brott mot ILO-konventionen nr 121. Konventionen föreskriver nämligen i artikel 9 att förmåner ska utges så länge som följderna av arbetsskadan består. I förslaget nämns inte heller någonting om huruvida den avtalade försäkringsersättning, som utges som ett komplement till sjukpenningen för arbetsskadade, kommer att omfattas av minskningsregeln. Om arbetsskadade står utan ersättning efter dag 914 och om även den avtalade arbetsskadeersättningen ska samordnas strider detta mot principen att den som drabbats av en arbetsskada ska få full ekonomisk kompensation.

Sammanfattningsvis anser LO, mot bakgrund av ovanstående synpunkter, att föreliggande förslag ska förkastas i sin helhet.

Med hälsning
Landsorganisationen i Sverige

Wanja Lundby-Wedin

Renée Andersson